

OBRZYDZENIE (36) *sb n*

o oraz *oba e jasne* (1 raz z *BiałKat*).

sg *N* obrzydzenie (10). ◇ *G* obrzydzeniã (10). ◇ *D* obrzydzeniu (1). ◇ *A* obrzydzeni(e) (9). ◇ *I* obrzydzeni(e)m (2), *Leop*, *RejPos* obrzydzeniem *KrowObr* (2). ◇ *L* obrzydzeniu (1). ◇ *pl A* obrzydzeniã (1).

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVIII w. s.v. brzydzić*.

1. *To, co budzi odrazę, wstręt (o rzeczach, czynach oraz ludziach); abominatio Vulg [w tym: czyje (10): G sb (3), ai poss (7)] (18) : RejPos 346; człowiek ieft [...] po śmierci śmierd á pokarm robakom/ á obrzydzenie ludzkie RejZwierc 48.*

W połączeniu szeregowym (1): ále też thy znaki [o obrzędach i symbolach w kościele katolickim] [Bóg] zowie/ obrzydzeniem/ obłudã/ nietzysłthoścã/ grzechem/ śmierdem/ y przekleństwem. KrowObr 94.

Zwroty: »[kogo] za obrzydzenie mieć« (1): Dálekoś mye wyłączył od znáyomych moich/ Ze mye zá obrzydzenye myeli [posuerunt) me abominationem sibi Vulg Ps 87/9] w myflach swoich LubPs T3v.

»położyć [kogo] obrzydzeniem sobie« = mieć za odrażającego (1): Dálekoś odłączył znáioime moię odemnie: położyli mię obrzydzeniem łobie [posuerunt me abominationem sibi] Leop Ps 87/9.

Wyrażenie: »obrzydzenie boskie, pańskie« = to, czym Bóg się brzydzi [szyk 5:1] (5:1): Przeklęty tżłowiek ktory tżyni ryty álbo lity Obras obrzydzenie Pańskie KrowObr 111, 110, 111 [2 r.], 117, 143v.

Szereg: »obrzydzenie a obmierzenie« (1): Abowiem to wżytko [czarnoksięstwa] ieft wielkie obrzydzenie á obmierzenie przed oblicznoścã moię. RejPos 188.

W przen (6) : Rzym był onym Bábilonem wielkim/ o którym Ian S. piŕze/ y mátkã nietzysłtã/ y obrzydzeniem ziemie KrowObr 25.

W połączeniu szeregowym (1): y wzłóciłã sie złotem/ ŕebrem/ y kámieniem drogim/ y ma kubek złoty w ręce swoiey obrzydzenia/ y plugáłtwã/ netzysłtości swoiey/ á ná tzele ie y imię nápiŕáne Táiemnicã Bábilon KrowObr 241v.

Szereg: »obrzydzenie i nieczystość« [szyk 2:2] (4): toć ieft/ oná niewiáltã nietzysłtha/ [...] ktora ma kubek złoty w ręce/ napełniony obrzydzenia y nietzysłtości KrowObr 132v, 28, 132v, 241 v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

2. *O doznawaniu lub wzbudzaniu u kogoś uczucia wstrętu, odrazy, też wstręt, odraza; abominatio Vulg [w tym: kogo (1), czego (13)] (18) : A iednak sie tego trzeba ŕtrzedz aby dziecię z pierwu nie było mlekiem obetkano/ Tak tho rozumiejąc/ Iednym razem dziecięcia thak długo nie trzymać/ ażby przyŕzło obrzydzenie pokarmu. FalZioł V 35v; On ieft zrzãdzon od Bogã ku pokućie ludziom/ y nioł obrzydzenia niemłóściwości Leop Eccli 49/3; Ieft tedy Pokutã [...] obrzydzenie y omiérzenie złości BiałKat 376; SkarJedn 53, 260; przetołz ná obrzydzenie mężoboyłtwã/ rofkazał [Bóg] áby krwie bydlęcey żadnã miarã nie iedli SkarŻyw 271, 442; Bo tám nie trudne do grzechu wrocenie/ gdzie nie było prawdziwe iego obrzydzenie. LatHar 111, 110, 662, 665; SkarKaz 348b, Oooo2d.*

obrzydzenie u kogo (3): Iż tho muśi być niecnotá/ co z vmárłych łzuka złotá. [...] to łá rzeczy krotkie á omylne/ á wielkie obrzydzenie y v Bogá y v ludzi s tego fie zówždy vmnożyć może. *RejZwierc* 48v; *RejPos* 326v. Cf »być [u kogo] w obrzydzeniu«.

W przeciwstawieniach: »obrzydzenie ... baczenie, cześć, powaga« (2): *RejZwierc* 18v; Co może być nędznieyfzego iáko vmárły? [...] z piękney vrody/ táka łzpetność y trup łsprofny. ze czći ktorą miał v ludzi/ tákie obrzydzenie/ ktorego dom iego włafny/ żoná y dzieći iego y krew iego wytrwác nie może. *SkarKaz* 385v.

W charakterystycznych połączeniach: *obrzydzenie błędu, grzechow (6), mężobojstwa, niemiłościwości, pokarmu, złości; obrzydzenie prawdziwe, wielkie; zjednać obrzydzenie.*

Zwrot: »być [u kogo] w obrzydzeniu« (1): w iákim wśzeteczni łá v pocźciwych obrzydzeniu: á w iákiey záfie pocźciwi á łkromni/ y powadze y baczeniu *RejZwierc* 18v.

Szereg: »obrzydzenie i (a) omierzenie« [*szyk 1:1*] (2): [*czart przywodzi człowieka*] ku wśzytkiemu temu coby mu mogło zjednać omierzenie á obrzydzenie v Páná tego. *RejPos* 326v; *BiałKat* 376.

Wyrażenie przyimkowe: »aż do obrzydzenia« (1): [*Bóg*] człowieká dał/ świętego y duchem bes miáry nápełnione⁸⁰: iáko fie to częłto/ áłz do obrzydzenia powtárzác muśi *CzechRozm* 58.

Synonimy: 1. *nieczystość, ohyda, plugawość; 2. mierzioność, niechęć, wstręt, wzgarda.*

Cf **OBRZYDA, OBRZYDLIWOŚĆ, OBRZYDŁOŚĆ, OBRZYDNOŚĆ, OBRZYDZIĆ**